

הידברות ללא פשרה

שינויים במבנה "יהדות חופשית"

בגליון מספר 14 של "יהדות חופשית", המודפס הפעם ב-21,000 טפסים, מוקדש מדור נרחב למאבק היהודים החופשיים מדת ההלכה, לשמירת זכויותיהם ולהגנה מפני נסיונות כפייה דתית.

העתונאי, ד"ר יוסף גואל, הצטרף למערכת "יהדות חופשית" וכעורך עמית יהיה אחראי למדור זה, בו נפרסם, בין השאר, שיחות עם אנשי ציבור החברים במפלגות הישראליות השונות, מבלי ש"יהדות חופשית" מזדהה עם עמדותיהם המפלגתיות.

נראה לנו כי חשוב שבכתב העת היחיד המוקדש למחשבה והגות של היהדות החילונית, ניתן פתחון פה למיגוון דעות של אנשי ציבור המזוהים כל אחד עם מפלגתו, אך שותפים לאמונה הרווחת בקרב רוב היהודים החילוניים, ביהדות כתרבות פלורליסטית ובהגנה על זכויות הרוב החילוני מפני כל נסיון כפייה דתית.

המדור העיוני של "יהדות חופשית" ימשיך, כבעבר, להציע מאמרי הגות ותחקיר על סוגיות בתרבות העם היהודי, זיקותיה לתרבויות העמים, והחידושים שנתחדשו בה בזכות המחקר הספרותי, ההיסטורי והארכיאולוגי, המשנים בהווה את פני העבר. בכך ישרת המדור את התפשטות לימודי היהדות כתרבות, ההולכים ומתבססים ברוב מוסדות ההשכלה בעולם.

בחלקו השלישי של גליון זה, אנו מפרסמים הפעם, הצעת תוכנית מסגרת למבוא ל"לימודי יהדות", כתרבות בקורס רכזי לימודי יהדות של המכללה ליהדות פלורליסטית בתל אביב ובחיפה.

אך היא מסוכנת לשלטון החוק, לדמוקרטיה ולמערכת המשפט. כאשר אחרי הרשעה של בית דין, פוצחת מקהלת מנהיגים ליברלים בשירי הלל למורשע שהנהיג תנועת התחרדות ליטאית של יוצאי צפון-אפריקה, וגרם לעשרות אלפי ילדים להכנס למערכת חינוך המוציאה אותם מהצבא וממערכות הייצור והפרנסה, נראית המערכת הרוחנית והפוליטית של מנהיגות היהדות החופשית בישראל במלוא חולשתה.

הידברות על פשרה בלתי אפשרית

יש מקום להידברות בין חרדים לחילונים כאשר מטרתה הבנה הדדית על טבעה של המחלוקת בין הדרישה לעליונות הדמוקרטיה על ההלכה האורתודוקסית, לבין הדרישה לעליונות ההלכה על הדמוקרטיה ושלטון הרוב. (כדברי השר ישי שנשבע לצית לכנסת כדי להיות שר אך הצהיר כי חוקיה אינם

**חסאה של הדמוקרטיה
הישראלית הוא שהיא איננה
מגינה על הרוב החילוני מפני
חוקי ומעשי הכפייה הדתית של
המיעוט האורתודוקסי**

מחייבים אותו כשהם עומדים בניגוד לפסיקות הרב שלו).

במחלוקת זו אין אפשרות של פשרה. המאמינים בעליונותה של ההלכה על הדמוקרטיה ונבחרה – אינם יכולים להתפשר עם המאמינים כי ההלכה היא יצירה אנושית, הניתנת לשינוי או להגבלה לפי פסיקת הרוב הדמוקרטי. המאמינים בזכויות אדם ובעיקרי הדמוקרטיה לא יוכלו להתפשר עם הדרישה להשליט עליה את תכתיבי הדוברים בשם המיעוט המאמין בהלכה.

על כן יש מקום להידברות בתנאי ששני הצדדים מבינים כי אין מקום לפשרה, אלא להסדרים פרגמטיים אשר יפרידו מערכות חינוך וקהילות חרדים מחילוניים, בתנאי ששני הצדדים ימלאו חובותיהם למדינה הדמוקרטית ויזכו בהגנה על הזכויות המגיעות להם.

"מלחמה לחיים ולמוות על הדמוקרטיה"

כך הגדיר אברום בורג, יהודי דתי, יו"ר הסוכנות היהודית העולמית, את המלחמה שמנהלים החרדים נגד הדמוקרטיה. הפעם הצטרפו אליהם מתחרדים מקרב הציונים הדתיים, המבקשים גם הם להשליט את ההלכה על הדמוקרטיה.

אכן זוהי מלחמה לחיים ולמוות של הדמוקרטיה על חיה. כל מי שמבקש להציל את המדינה משלטונות דיקטטוריים של רבנים, המתיימרים לדבר בשם אלוהים וההלכה, מבקש למעשה למנוע את השתלטות החומייניזם ומשטר טאלאבאן על חיינו.

סולידריות של חילונים עם מיעוטים דתיים מקופחים

דמוקרטיה היא לא רק שלטון הרוב אלא הגנה על זכויותיו של כל מיעוט ויחיד משרירות השלטון. כל מיעוט דתי זכאי להגנה כזאת – אורתודוכסי, רפורמי, קונסרבטיבי, דרוזי, מוסלמי, נוצרי. הדמוקרטיה הישראלית מקפחת וגוזלת זכויות מיעוטים דתיים יהודיים כגון: היהודים הרפורמיים והקונסרבטיביים, אף שהם המייצגים את רוב היהדות הדתית בעולם. בצדק טוענים על כן סופרים ואנשי ציבור חילוניים הדורשים סולידריות של הרוב עם המיעוטים המקופחים.

אך סולידריות של חילוניים עם מיעוטים דתיים אין פירושה התפרקות החילוניים מערכיהם ואמונותיהם על ידי הצטרפות לבית כנסת ולתפילות לאלוהים, שלפי אמונתם נוצר על ידי האדם. א.ב. יהושע, במאמרו המובא בגליון זה, מגדיר את חילוניותו ואת ההבדל בין סולידריות לטשטוש הזהות החילונית. טשטוש הזהות החילונית לא יוביל לחיזוקה של הדמוקרטיה, רק יגביר את הסכנות לחוסנה.

סכנת השתלטות המיעוט על הרוב

הדמוקרטיה חייבת להגן על הרוב מפני השתלטות כל מיעוט – דתי, פוליטי או כלכלי. חנופה והלל מפי מנהיגי המפלגות החילונית הגדולות לרבנים ומנהיגי כתות דתיות, נראית כצורך השעה בעת בחירות,